

STAVOVI STUDENATA O UPOTREBI MICROSOFT TEAMS-A U NASTAVI ENGLESKOG JEZIKA

Jelena Zivlak¹, Jelisaveta Šafran², Marina Katić³

^{1, 2, 3} Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

¹zivlajakelena@uns.ac.rs, ²savetas@uns.ac.rs, ³mare@uns.ac.rs

Kratak sadržaj: Uzimajući u obzir procvat onlajn učenja zbog pandemije virusa korona i činjenicu da se ono primenjuje na Fakultetu tehničkih nauka, značajno je ispitati stavove studenata o glavnoj platformi koja se koristi za poučavanje, Microsoft Teams-u. Istraživanja ovog tipa mogu doprineti poboljšanju kvaliteta nastave i ukazati na specifičnosti onlajn učenja koje nisu primetne na prvi pogled. Uzorak je činilo 179 studenata Energetike, elektronike i telekomunikacija, Elektrotehnike, Računarstva i automatike i Geodezije i geoinformatike Fakulteta tehničkih nauka. 73,7% uzorka činili su studenti muškog pola, a 26,3% studentkinje ženskog pola. 97,8% uzorka činili su studenti prve godine studija, prosečne starosti 19 godina, koji u proseku engleski jezik uče gotovo 11 godina. Deskriptivna statistička analiza u programu SPSS upotrebljena je zarad analize podataka. Upitnik autora Almodaires, Almutairi & Almsaud (2021) modifikovan je u svrhe ovog istraživanja. Konstrukti koje upitnik meri potiču iz teorije socijalnog konstruktivizma, koja navodi da su interakcija, diskusija i saradnja od izuzetne važnosti u procesu učenja. Stoga su mereni stavovi studenata o: funkcionalnosti Microsoft Teams-a, njegovoj pogodnosti kao alata za interaktivno učenje, njegovoj pogodnosti kao alata za saradnju i dobijanje povratnih informacija i pogodnosti za razvijanje četiri jezičke veštine (slušanja, čitanja, pisanja i govora). Za merenje stavova korišćena je Likertova skala u rasponu od 1 (uopšte se ne slažem) do 5 (potpuno se slažem). Pored toga, ispitani su stavovi studenata o upotrebi Microsoft Teams-a u odnosu na nastavu uživo, a studenti su imali i priliku i da dodaju svoje komentare o upotrebi Microsoft Teams-a u nastavi engleskog jezika. Rezultati istraživanja ukazuju na to da studenti veoma pozitivno ocenjuju funkcionalnost Microsoft Teams-a, a posebno su zadovoljni njegovom lakoćom korišćenja i korisnošću za onlajn deljenje resursa. Pored toga, dobro procenjuju i njegovu pogodnost za interaktivno učenje ($AS=3,77$, $SD=0,72$) i za saradnju i dobijanje povratnih informacija ($AS=3,65$, $SD=0,75$). Što se tiče razvijanja jezičkih veština, studenti smatraju da je Microsoft Teams pogodan za razvijanje veština govora, slušanja i čitanja, dok ga smatraju manje pogodnim za razvijanje veštine pisanja. Premda studenti pozitivno ocenjuju efektivnost Microsoft Teams-a, ne preferiraju ga u odnosu na nastavu uživo ($AS=2,38$, $SD=1,18$). Komentari studenata takođe ukazuju na to, s obzirom na to da se 50% od 12 komentara odnosi na isticanje prednosti nastave uživo. Iako je istraživanje sprovedeno na malom prigodnom uzorku sa neujednačenom polnom strukturom, njegovi rezultati su značajni jer ukazuju na to da studenti u velikoj meri pozitivno procenjuju upotrebu Microsoft Teams-a. Pored toga, predavači bi trebalo da sprovedu i dodatne aktivnosti za razvijanje veštine pisanja. Ipak, nastava uživo ostaje preferiran vid učenja za većinu studenata.

Ključne reči: Microsoft Teams, onlajn poučavanje, studenti inženjerstva, funkcionalnost, interaktivnost, kolaboracija, jezičke veštine

STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THE USE OF MICROSOFT TEAMS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING

Abstract: Considering the flourishing of online learning due to the coronavirus pandemic and the fact that it is being implemented at the Faculty of Technical Sciences, it is important to examine students' attitudes towards the main platform used for teaching, Microsoft Teams. Studies of this type can contribute to improving the quality of teaching and can point to the specificities of online learning which are not noticeable at the first glance. The sample comprised of 179 students of Power, Electronic and Telecommunication Engineering, Electrical Engineering, Computing and Control Engineering, and Geodesy and Geoinformatics at the Faculty of Technical Sciences. 73.7% of the sample consisted of male students, and 26.3% of the sample of female students. 97.3% of the sample consisted of first-year students, with an average age of 19, who have been learning English for about 11 years on average. Descriptive statistical analysis in the SPSS programme was used for data analysis. A questionnaire developed by Almodaires, Almutairi & Almsaud (2021) was modified for the purpose of this research. The constructs measured by the questionnaire stem from the theory of social constructivism, which states that interaction, discussion, and collaboration are of extreme importance for the learning process. Therefore, we measured the students' attitudes towards the functionality of Microsoft Teams, its usefulness as a tool for interactive learning, its usefulness as a tool for collaboration and feedback, and its usefulness for developing four language skills (listening, reading, writing, and speaking). The Likert scale in the range from 1 (I completely disagree) to 5 (I completely agree) was used to measure attitudes. In addition, the students' attitudes towards the use of Microsoft Teams in relation to face-to-face teaching were also examined, and the students also had a chance to add their comments on the use of Microsoft Teams in English language teaching. The results of the research indicate that students favourably evaluate the functionality of Microsoft Teams and that they are particularly satisfied with the ease of its use and usefulness for online sharing of resources. In addition, they also evaluate very positively its suitability for interactive learning ($M=3.77$, $SD=0.72$) and its suitability for collaboration and receiving feedback ($AS=3.65$, $SD=0.75$). In terms of developing language skills, the students find Microsoft Teams suitable for developing speaking, listening, and reading skills, while they find it less suitable for developing writing skills. Although the students positively evaluate the effectiveness of Microsoft Teams, they do not prefer it to face-to-face teaching ($AS=2.38$, $SD=1.18$). The students' comments also point to this, considering that over 50% of them refer to highlighting the preference

for face-to-face teaching. Even though the study was conducted on a small convenience sample with an uneven gender structure, its results are significant because they indicate that the students positively evaluate the use of Microsoft Teams to a large extent. Moreover, lecturers should conduct additional activities to develop writing skills. However, face-to-face teaching remains the preferred form of learning for most students.

Key Words: *Microsoft Teams, online teaching, engineering students, functionality, interactivity, collaboration, language skills*

1. UVOD

Uzimajući u obzir procvat onlajn poučavanja i učenja zbog pandemije virusa korona i činjenicu da se ono primenjuje na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu, značajno je ispitati stavove studenata o glavnoj platformi koja se koristi za poučavanje, Microsoft Teams-u, koja ima preko 140 miliona korisnika širom sveta, što govori o njenoj velikoj popularnosti. Od samog početka pandemije Fakultet tehničkih nauka brzo se prilagodio novonastalim promenama, prešavši sa tradicionalne nastave na primenu platforme za e-učenje Sova, da bi se od 2021. godine poučavanje vršilo kroz sinhrona predavanja preko Microsoft Teams-a. Rezultati nekih od dosadašnjih istraživanja na uzorku studenata Fakulteta tehničkih nauka govore u prilog korišćenju ove aplikacije – naime, na predmetu Engleski jezik – niži srednji, koji spada u predmete u okviru opšteg engleskog jezika, studenti Inženjerstva zaštite životne sredine i Inženjerstva zaštite na radu su dostigli višu prolaznost na predmetu kada je u nastavi korišćen Microsoft Teams, nego kada je korišćena tradicionalna metoda poučavanja ili Moodle (Katić, Šafranjić & Zivlak, 2022). Imajući u vidu ove objektivne pokazatelje uspešnosti studenata, značajno je dopuniti ih i podacima koji ukazuju na stavove studenata o korišćenju ove platforme, pošto bi to moglo ukazati na prednosti i mane upotrebe Teams-a, i time doprineti poboljšanju kvaliteta nastave i ukazati na specifičnosti onlajn učenja koje nisu primetne na prvi pogled. U tom smislu, ovo istraživanje nije se bavilo samo stavovima studenata o efektivnosti Microsoft Teams-a, nego je u obzir uzeta i njihova percepcija njegove pogodnosti za nastavu engleskog jezika i upoređena je sa tradicionalnom nastavom u učionici da bi se utvrdilo šta studenti percipiraju kao njegove prednosti, a šta kao mane, i da li smatraju da je manje pogodan za razvijanje određenih jezičkih veština.

Elektronsko učenje u nastavi engleskog jezika i upotreba Teams-a bili su predmet više stranih studija, te će stoga biti izloženi rezultati nekih od prethodnih relevantnih istraživanja. U okviru vijetnamske studije na 212 studenata engleskog jezika, koji su većinom bili 1. godina studija i nisu imali prethodna iskustva sa onlajn nastavom, utvrđeno je da studenti kao glavne izazove onlajn obrazovanja navode nedostatak interakcije sa drugim studentima, distrakciju, loše tehničke veštine, nedostatak interakcije između predavača i studenata, prekide u internet vezi i ograničenu tehnološku infrastrukturu (Tu & Luong, 2021). Međutim, studenti koji su na tradicionalnim časovima bili manje aktivni zbog anksioznosti, na onlajn časovima su aktivnije učestvovali nego ranije (Tu & Luong, 2021). Ipak, studenti su navodili da generalno preferiraju tradicionalnu nastavu, najviše zbog distrakcija i nedostatka socijalne interakcije koje povezuju sa onlajn nastavom (Tu & Luong, 2021). Postoji još istraživanja koja su se bavila glavnim teškoćama sa kojima su se studenti suočavali prilikom korišćenja Microsoft Teams-a. Na uzorku od 144 studenata Nguyen & Duong (2021) su utvrdili da se izazovi sa kojima se studenti suočavaju tokom onlajn nastave s jedne strane tiču internet veze, grešaka u sistemu ili problema sa Microsoft Teams softverom, dok, s druge strane, studenti probleme doživljavaju i zbog nedostatka kompjuterskih veština, distrakcija zbog društvenih mreža i problema sa održavanjem motivacije za rad. Pored toga, većina studenata smatra da je teško učestvovati u grupnom radu preko ove platforme (Nguyen & Duong, 2021).

Dalje, istraživanje na indonežanskim studentima ukazalo je na to da većina studenata pozitivno procenjuje sredinu za učenje u onlajn nastavi korišćenjem Teams-a (Rojabi, 2020). Ekinci & Ekinci (2021) su u svojoj studiji na 43 turska studenta dokazali da upotreba Teams-a unapređuje poznavanje gramatike kod studenata koji uče engleski jezik, međutim da studenti i dalje insistiraju na nastavi licem u lice. Almodaires, Almutairi & Almsaud (2021) su na uzorku od 215 studenata u Kuvajtu utvrdili da studenti pozitivno percipiraju Microsoft Teams, naročito što se tiče njegovog kvaliteta, funkcionalnosti i lakoće korišćenja. Međutim, zanimljivo je da ga ne percipiraju naročito pogodnim za samostalno i kolaborativno učenje, naročito ne u poređenju sa drugim alatima za kolaboraciju (Almodaires, Almutairi & Almsaud, 2021).

2. PREDMET ISTRAŽIVANJA, UZORAK, PROCEDURA I INSTRUMENTI

Ovo istraživanje se zasniva na socijalnom konstruktivizmu, prema kojem je za učenje ključna interakcija i sa drugim učesnicima komunikacije i sa onlajn sredinom (Reid-Martinez & Grooms, 2018, prema Almodaires, Almutairi & Almsaud, 2021). Pritom do učenja dolazi kada studenti komuniciraju sa drugima, sarađuju ili izvršavaju zajedničke zadatke u grupama (Reid-Martinez & Grooms, 2018, prema Almodaires, Almutairi & Almsaud, 2021). Microsoft Teams se odlično uklapa u ovaj teorijski pristup učenju jer ima funkcije koje omogućavaju kolaborativne aktivnosti, davanje povratne informacije, rad u paru i grupni rad (Martin & Tapp, 2019, prema Almodaires, Almutairi & Almsaud, 2021). Predmet ove studije jeste ispitati stavove studenata Fakulteta tehničkih nauka o efektivnosti upotrebe Microsoft Teams-a u nastavi engleskog jezika. Konkretizovan je kroz sledeće istraživačke zadatke: 1) ispitati percepciju funkcionalnosti Microsoft Teams-a; 2) ispitati percepciju pogodnosti Microsoft Teams-a kao alata za interaktivno učenje; 3) ispitati pogodnost Microsoft Teams-a kao alata za saradnju i dobijanje povratnih informacija; 4) ispitati percepciju pogodnosti Microsoft Teams-a za razvijanje četiri jezičke veštine (slušanje, čitanje, pisanje i govor); 5) ispitati preferenciju upotrebe Microsoft Teams-a u odnosu na tradicionalnu nastavu.

Uzorak je činilo 179 studenata Energetike, elektronike i telekomunikacija, Elektrotehnike, Računarstva i automatike i Geodezije i geoinformatike Fakulteta tehničkih nauka. 73,7% uzorka činili su studenti muškog pola, a 26,3% studenti ženskog pola. Takva struktura odgovara polnoj strukturi studenata tehničkih fakulteta, gde su studenti zastupljeniji od studentkinja. 97,8%

uzorka činili su studenti prve godine studija, prosečne starosti 19 godina, koji u proseku engleski jezik uče gotovo 11 godina i koji su pohađali nastavu iz predmeta Engleski jezik - osnovni. Studenti su upoznati sa ciljevima istraživanja i poverljivošću i dali su informisanu saglasnost za učešće u istraživanju.

Upitnik autora Almodaires, Almutairi & Almsaud (2021) modifikovan je u svrhe ovog istraživanja od strane njegovih autorki. Konstrukti koje upitnik meri potiču iz teorije socijalnog konstruktivizma, te su, u skladu sa istraživačkim zadacima, u obzir uzeti funkcionalnost Microsoft Teams-a, njegova pogodnost kao alata za interaktivno učenje, njegova pogodnost kao alata za saradnju i dobijanje povratnih informacija i pogodnost za razvijanje četiri jezičke veštine. Za merenje stavova korišćena je Likertova skala u rasponu od 1 (uopšte se ne slažem) do 5 (potpuno se slažem). Pored toga, ispitani su stavovi studenata o upotrebi Microsoft Teams-a u odnosu na nastavu uživo, a studenti su imali i priliku i da dodaju svoje komentare o upotrebi Microsoft Teams-a u nastavi engleskog jezika.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Deskriptivna statistička analiza u programu IBM SPSS Statistics, verzija 20 upotrebljena je zarad analize podataka. Što se tiče prvog istraživačkog zadatka, utvrđeno je da studenti veoma pozitivno ocenjuju funkcionalnost Microsoft Teams-a, odnosno smatraju da je on dobra alatka za učenje engleskog jezika na daljinu i za praćenje predavanja iz ovog predmeta, i da ga je lako koristiti. Ovo je odlika Microsoft Teams-a koju studenti najpovoljnije procenjuju ($AS=3,99$, $SD=0,65$), odnosno većina njih se uglavnom slaže da Microsoft Teams jeste pogodan u ove svrhe. Ovakvi nalazi su u skladu sa rezultatima prethodnih studija (Rojabi, 2020; Almodaires, Almutairi & Almsaud, 2021). Kada se radi o drugom istraživačkom zadatku, merenju percepcije pogodnosti Microsoft Teams-a za interaktivno učenje, odnosno merenju koliko je pogodan za interakciju, grupni rad i izradu zadataka, stavovi studenata su i dalje povoljni ($AS=3,77$, $SD=0,72$), mada manje povoljni u poređenju sa stavovima o funkcionalnosti. Rezultati analize u okviru trećeg istraživačkog zadatka govore da studenti imaju i povoljan stav o Teams-u kao alatu za saradnju i dobijanje povratnih informacija ($AS=3,65$, $SD=0,75$), ali da je taj stav nešto manje povoljan u odnosu na stavove o njegovoj funkcionalnosti i pogodnosti za interaktivno učenje.

Nalazi četvrtog istraživačkog zadatka ukazuju na to da studenti smatraju da je Microsoft Teams najpogodniji za razvijanje veštine govora ($AS=3,62$, $SD=1,07$), potom za razvijanje veštine slušanja ($AS=3,54$, $SD=1,05$), zatim za razvijanje veštine čitanja ($AS=3,40$, $SD=1,15$), dok ga ne percipiraju naročito pogodnim za razvijanje veštine pisanja ($AS=2,62$, $SD=1,28$). Uzimajući u obzir da su studenti pohađali sinhronu nastavu koja se bazira na komunikativnom pristupu, ovakvi rezultati nisu iznenađujući. Međutim, nije sa sigurnošću moguće utvrditi zbog čega studenti smatraju da Microsoft Teams nije pogodan za razvijanje veštine pisanja. Jedan razlog može biti to što neki studenti tokom onlajn predavanja ne hvataju beleške, odnosno niti zapisuju, niti kucaju beleške, smatrajući da su resursi za učenje i naknadno dostupni, a predavač nije u prilici da proveri da li studenti zaista zapisuju nešto ili ne, što bi mogao da uradi prilikom nastave uživo, pa se neke od aktivnosti za pisanje mogu u stvari svesti na aktivnosti za vežbanje konverzacije u slučaju pojedinih studenata. Osim toga, moguće je da se radi o tome da se studenti, pošto ne dele sadržaj svojih beležaka tokom predavanja, ne osećaju naročito obaveznim da temeljno pristupe izradi pisanih zadataka tokom predavanja, jer evaluacija veštine pisanja svakako sledi samo kroz izradu domaćih zadataka i na osnovu učinka na ispitu i kolokvijumu. Dalje, rezultati dobijeni u okviru petog istraživačkog zadatka ukazuju na to da studenti ne preferiraju Microsoft Teams u odnosu na nastavu uživo ($AS=2,38$, $SD=1,18$), odnosno da većina smatra da im više odgovara okruženje za učenje u nastavi uživo i da ga većina više voli.

Pored prethodno navedenih rezultata, stavove studenata o Microsoft Teams-u u nastavi detaljnije opisuju i dodatni, neobavezni komentari koje su studenti imali priliku da ostave na kraju ankete. Od dvanaest navedenih komentara, njih 50% odnosilo se na molbe da se vrati na nastavu uživo. Druga grupa komentara, kojih je bilo tri, odnosila se na komentare posvećene tuđem ponašanju na predavanjima koje studente iritira, kao što su prekidanje sagovornika, pitanje »Da li me čujete?« i pitanje »Da li možete ponoviti?« Treća grupa komentara odnosila se na preporučivanje drugih platformi koje studenti smatraju pogodnijim za onlajn nastavu – dva komentara odnosila su se na preporuku da se umesto Teams-a koristi Discord. Konačno, dat je i jedan komentar koji predstavlja žalbu na probleme s internetom i uticaj koji to ima na praćenje nastave i jedan komentar žalbe na termin predavanja koji nema veze s temom ankete.

4. ZAKLJUČAK

Microsoft Teams je aplikacija koja je dragocena u onlajn nastavi, s obzirom na to da omogućava i sinhrono i asinhrono poučavanje i učenje i da je u više istraživanja dokazano da je korisnici pozitivno percipiraju u svrhe učenja engleskog jezika. Rezultati našeg istraživanja takođe govore tome u prilog. Dosadašnja istraživanja koja su se bavila primenom Microsoft Teams-a u nastavi, a čiji rezultati su predstavljeni u uvodnom delu ovog rada, ukazuju na to da studenti uglavnom imaju pozitivan stav o njegovom korišćenju, premda se povremeno suočavaju sa tehničkim problemima. Posebno se ističu povoljni stavovi o njegovoj funkcionalnosti, dok ga studenti ne smatraju znatno pogodnim za grupno i kolaborativno učenje i uprkos svim njegovim prednostima, ipak naglašavaju da postoji potreba za učenjem licem u lice.

U skladu sa prethodno dobijenim rezultatima su i rezultati naše studije, koji govore da studenti povoljno ocenjuju efektivnost upotrebe Microsoft Teams-a u nastavi, naročito što se tiče njegove funkcionalnosti. Takođe ga uglavnom povoljno procenjuju kao alat za saradnju i dobijanje povratnih informacija i kao alat za interaktivno učenje. Međutim, kao i u studiji Ekinci & Ekinci (2021), i studenti Fakulteta tehničkih nauka insistiraju na nastavi licem u lice, jasno pokazujući da Microsoft Teams smatraju manje pogodnim od nastave uživo i kroz rezultate ankete i kroz neobavezne komentare koji su uglavnom posvećeni molbama za nastavu uživo. S druge strane, studenti ne smatraju Microsoft Teams naročito pogodnim za unapređenje veština pisanja na engleskom jeziku, što ima pedagoške implikacije. Predavači bi stoga trebalo da posvete

dodatnu pažnju razvoju ove vještine, koristeći i neke druge alate. Razlozi za ovaj nalaz mogu se ispitati i u okviru neke buduće studije.

S obzirom na to da je istraživanje predstavljeno ovim radom sprovedeno na malom prigodnom uzorkom sa neujednačenom polnom strukturom, njegove rezultate treba uzeti sa zadržkom i proveriti ih na većem uzorku koji je ujednačeniji. S jedne strane, njegov značaj je u tome što ukazuje na to da studenti u velikoj meri pozitivno procenjuju upotrebu Microsoft Teams-a, što opravdava njegovu upotrebu u nastavi. S druge strane, dobijeni rezultati mogu se iskoristiti kao polazna tačka ili usmerenje za buduća, obimnija istraživanja.

ZAHVALNICA

Autorka se zahvaljuje na podršci u okviru projekta Departmana za opšte discipline u tehnici, Fakulteta tehničkih nauka pod naslovom »Primena opštih disciplina u tehničkim i informatičkim naukama« (*Application of fundamental disciplines in technical and information sciences*).

5. LITERATURA

- [1] Almodaires, A.A., Almutairi, F.M., & Almsaud, T.E. (2021). Pre-Service Teachers' Perceptions of the Effectiveness of Microsoft Teams for Remote Learning. *International Education Studies*, 14(9), 108-121.
- [2] Ekinci, M., & Ekinci, E. (2021). Online-based grammar instruction via Microsoft Teams: A quantitative study. *Pearson Journal of Social Sciences and Humanities*, 6(14), 32-39.
- [3] Nguyen, H. U. N., & Duong, L.N.T. (2021). The challenges of e-learning through Microsoft Teams for EFL students at Van Lang University in COVID-19. *AsiaCALL Online Journal*, 12(4), 18-29.
- [4] Katić, M., Šafran, J., & Zivlak, J.: Rezultati učenja engleskog jezika opšteg i stručnog: MS Teams platforma u odnosu na Moodle platformu i tradicionalno učenje. *XXVIII skup Trendovi razvoja: Univerzitetsko obrazovanje za privredu*, 14-17.02.2022. [rukopis prihvaćen za publikovanje].
- [5] Rojabi, A.R. (2020). Exploring EFL Students' Perception of Online Learning via Microsoft Teams: University Level in Indonesia. *English Language Teaching Educational Journal*, 3(2), 163-173.
- [6] Tu, N.P., & Luong, T.K.P. (2021). Online Language Learning via Moodle and Microsoft Teams: Students' Challenges and Suggestions for Improvement. *Proceedings of the AsiaCALL International Conference – Atlantis Press*, 533(978-94-6239-343-1), 106-113.